

Z dějin kostela v Horních Habarticích

(Dle farní pamětní knihy sestaveno p. Děkanem Antonem Hauptmannem)

Poměry před založením kostela

Již od nejstarších dob nepatřila selská obec Horní Habartice jen pod panství, ale také pod farnost Benešov. Obec neměla ani vesnický zvonek, natož kapli či kostel.

V roce 1730 byla postavena malá kaplička. Bratři Johan a Georg Hauptmannovi z Horních Habartic (č.p. 23) dali v roce 1738 odlít zvonek a biskupem hrabětem Šporkem v Praze vysvětit.

S církevním povolením byl tento zvon zavěšen mezi dvěma trámy na cestě v blízkosti dnešního kostela, aby se třikrát denně mohlo zvonit „AVE“

Dle farní pamětní knihy byla v roce 1740 postavena jedna kaplička z věžičkou, kdežto ale dle jiné listiny byla kaple zřízena jak již bylo zmíněno v roce 1730.

Kaple byla postavena tak, aby socha „Spoutaného Krista – HEILAND“, která se ještě dnes nachází v kostele, a kterou již zmiňovaný Georg Hauptmann na svých zádech pracně až ze Šumavy od Bavorských hranic donesl byla chráněna před škodlivými vlivy počasí.

Také lidé, jejichž počet se při obřadech stále zvětšoval, přispěli rádi svým dílem ke stavbě kaple.

Již v roce 1745 musela být kaple významně rozšířena. Později bylo s úlekem zjištěno, že kaple nebude mít dlouhého trvání pokud se nevyspraví poškozená místa. Dříve, než k tomu došlo byla požádána Biskupská koncistoř, aby dovolila na místě chátrající kaple postavit kapli kamennou.

Uvedené povolení bylo s několika podmínkami 14.3. 1754 povoleno, a již 26.3. téhož roku byl položen základní kámen, a můžeme se domnívat, že kostelík t. zn. Alespoň presbytorium tohoto ještě v tomto roce bylo hotovo. V roce 1758 byl pro zhotovenou věžičku opatřen vysvěcený zvonek.

Nyní se obřady ke „Spoutanému Ježíši“ v Horních Habarticích ještě více rozšířily a brzy přicházely celá procesí lidí z blízkého i dalekého okolí. Mnozí zde skládali slib přicházet sem každoročně, aby vykonávali své modlitby.

Proto brzy zaznělo hlasité přání, aby čas od času ve zdejším kostelíku konal duchovní z Benešova mši. Pro tento úděl byla kaple s předchozím církevním dovolením faráře z Benešova vysvěcena.

Ustanovení duchovního otce pro Horní Habartice i když ne jako faráře, ale přece jenom jako exposita nebo exponovaného kaplana z Benešova nastalo po roce 1783, když Císař Josef II. Nařídil, aby všude kde věřící mají dalekou cestu k mateřskému kostelu měli vlastní duchovní správu s kostelem a zřízením školy.

Hornohabartičtí se přihlásili až po třetím koncisionálním jednání s kostelními a státními úřady a splnění jejich přání bylo přislíbeno. V roce 1737 zde žilo 762 katolíků. Dle Gubernálního výnosu z 23.3. 1787 v Benešově narozený páter Florus Hegenbardt z Rumburského kapucínského kláštera jmenován duchovním otcem pro kostel v Horních Habarticích.

Nyní musela být ještě rychle na panském gruntě postavena fara. Tato byla ještě o 3 sáhy rozšířena a zřízen hřbitov.

V pondělí 2.7. 1787 byl kostel a hřbitov benešovským farářem Jos. Gaudernackem vysvěcen a byla držena jedna bohoslužba, přičemž farář Benedikt Krolog z Jedlky měl slavnostní kázání, farář z Benešova měl slavností pozdvihování (HOCHAMT) a naposledy expositor Hagenbardt četl svatou mši.

Nejdůležitější církevní pomůcky a různé náčiní došlo do koncistoře ze zrušených klášterů a ještě dva zvonky z ústecké Mariánské kaple, které Johan Gautsch domkař z č.p. 53 otec pozdějšího expozita Gautsche a Johann Christoph Storch z č.p. 112 donesli na svých zádech.

V roce 1812 byl kostel nově pokryt. V roce 1876 břidlicí překryt a přitom střecha zcela pozměněná.

Věž, kterou kostel tehdy měl byla postavena tesařem Josefem Stelzigem z Býnovce roku 1861.

Varhany byly postaveny roku 1875 Antonem Fallerem z Libouchce za 1400 zlatých rakouské měny. Tyto měly 9 registrů staré pouze 6.

Začátkem října roku 1902 byly varhany známým stavitelem varhan Heinrichem Schiffnerem důkladně vyčištěny a znovu naladěny. Bohužel vyšlo přitom najevo, že v roce 1876 namontované zakrytí registru bylo již poškozeno červotoči a brzy zničeno.

V roce 1901 byl na kostel namontován hromosvod a spojen se špicí věže. To mohlo být na vině, že věž zvonice brzy potom dostala kolizi (chvění), když se rozezněly všechny zvony.

V roce 1908 byla po komisionálním zjištění byla vyslovena nutnost zastavení zvonění, jelikož sloupy věží byly velmi strouchnivělé.

V roce 1910 byly zvony zavěšeny na nouzovém podstavci u bočních dveří. Věž byla zbourána a hromosvod postaven doprostřed kostelní střechy. Až do roku 1914 nebylo dohodnuto kde, případně na které straně by měla stát nová věž. Potom vypukla 1. Světová válka a takovéto záležitosti byly vytlačeny do pozadí.

Po válce však všechny ceny stouply a tak do dnešního dne schází našemu kostelu jeho poznávací znak – Věž.

Renovován byl v roce 1920 přičemž i chatrná márnice, která se nacházela na severní straně sakristie byla zcela snesena (zrušena).

Starý hřbitov, který byl zřízen v roce 1727 byl samozřejmě církevní. Nový hřbitov (nynější) byl založen v roce 1878 byl nezasvěcen.

Byl otevřen 1.1. 1889, přičemž tento den byla jedna mrtvola. Dítě jménem Eduard Zasche nemanželský syn Kateřiny Zaschové. 2 a půl roku staré zemřelo 31.12. 1888. A bylo zde jako první pohřbeno.

Až do roku 1787 byli naši nebožtíci pohřbíváni na hřbitově v Benešově. Zcela zplanýrován byl starý hřbitov teprve 15 let po jeho zrušení. Na památku původního pohřebiště zůstal pouze křížek.

První fara byla postavena v roce 1787 a měla jedno podlaží s jednou ložnicí pro duchovního na půdě.

Nová fara jednoposchodová byla vystavena za faráře Knechtela v roce 1874.

Největší počet duší měla obec Horní Habartice v 70 letech 19. století. Farář Schopf píše, že je kostelík pro 1400 duší příliš malý.

Drobné církevní stavby v Horních Habarticích dle seznamu z roku 1837 a dále

Číslo 1

Kříž u kostela původně dřevěný, později v roce 1844 na náklady obce na kamenný podstavec umístěn litinový kříž, později v roce 1920 z dobrovolných darů znovu opraven.

Číslo 2

Kříž na Riedelově mostě mezi č.p. 11 a 202 byl rovněž dříve ze dřeva. Nyní stojí na kamenném podstavci litinový kříž zřízen v roce 1863 Jos. Hackelem, domkařem č.p. 143. Udržovací fond byl založen v Benešově u spořitelny. Jeho oprava byla naposledy provedena v roce 1927.

Číslo 3

Velký dřevěný kříž u domu č. 203 u silnice. Zřízen sedláky manželi Johannem Michaellem a Terezií Philippovou z č.p. 134.

V roce 1869 zřízen udržovací fond „ Stříbrná renta“.

Číslo 4

Krucifix na selském majetku gruntě. FR. Gautsche z č.p. 9 byl původně rovněž dřevěný. Kdy byl postaven není poznamenáno. O údržbu se stará stávající majitel.

Číslo 5

Kříž u Dolního mlýna č.p. 12 byl zřízen tehdejším mlynářem Prokopem Starchem a má být udržován současným majitelem.

Číslo 6

Kříž u silnice blízko obecní hranice s Dolními Habarticemi, kdysi blízko domu 49, který již nyní nestojí.

Tento kříž byl roku 1862 postaven nejmenovaným dobrodincem z Markvartic.

..

Zpravodajce pana děkana Mautmanna ho, ale dobře znal.

Byl to kupec Kopetzky, společník tehdejší papírny v Benešově.

Dle ústního podání se vypráví, že Kopetzky častěji v noci chodil z Benešova s většími peněžními obnosy domů, přitom na tomto místě byl přepaden lupičem. Vyvázl živ. Proto tam nechal postavit kříž. Udržovací fond 40 K. Poslední zpráva o opravě pochází z roku 1927.

Tento rok 1862 postavený kříž byl za velké bouře bleskem úplně zničen.

Pan Farář Klucker koupil potom podobný kříž za 11 zlatých rakouské měny. Oprava stále pouze 2 zlaté rakouské měny.

Číslo 7

Kříž u domu č.p. 1 obvykle jmenován Schleiferbauerův kříž, protože Schleiferbauer Ignaz Heikel společně se svým synem Johannem majitelem největší zemědělské usedlosti v Horních Habarticích v roce 1865 na kamenném mostě, který vedl ze silnice k jeho statku nechal postavit.

S reverzem ze 17.9. 1865 se zavázal on a jeho nástupci na jeho hospodářství k údržbě kříže. Hospodářství, ale bylo v roce 1909 rozparcelováno a prodáno.

Reverz nebyl pozemkově zaknihován z tohoto důvodu se o kříž nikdo nestaral.

Schátral koncem května roku 1925 a zřítíl se do potoka.

Na popud farního úřadu byl po nějaké době na zahradní zdi Johanna Hackela nynějšího majitele č.p.1 znovu zřízen, opatřen litinovým Kristem a 24. 5. 1927 znovu vysvěcen.

Na konzistoři předepsaný udržovací fond 298 K byl shromážděn s pomocí obyvatel.

Číslo 8

Poznámka O. Weidlicha. Nejstarší Stanbild není v církevní knize zaznamenán. Nyní stojí před domem č.p. 16 má tvář MARTEN (Mučednice), trochu široká hlava se sv. Obrazcem na kamenném sloupu.